



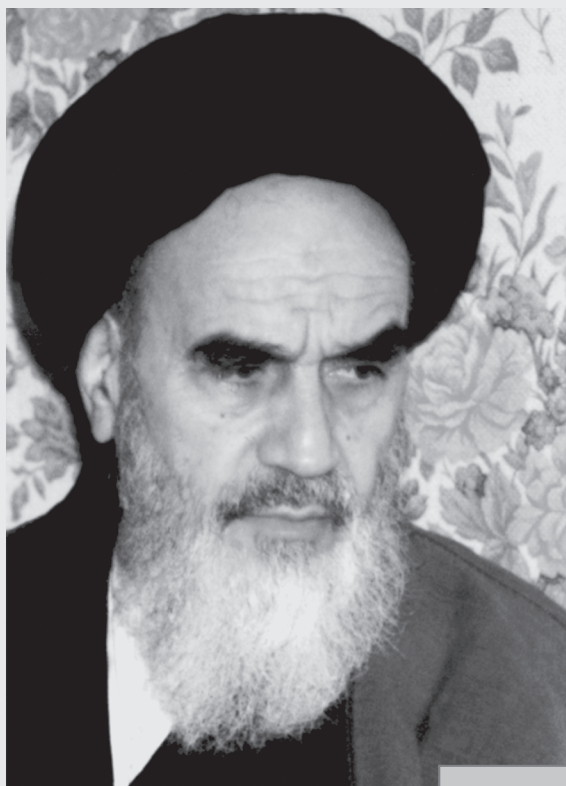
راهنمای معلم

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.



وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

| | |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| نام کتاب : | راهنمای معلم فارسی پایه هشتم دوره اول متوسطه - ۸۲ |
| پدید آورنده : | سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی |
| مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف : | دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری |
| شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف : | فریدون اکبری شلدره، علیرضا چنگیزی، حسین قاسم پور مقدم و معصومه نجفی‌پازکی (اعضای گروه تألیف) - محمدکاظم بهنیا (ویراستار) |
| مدیریت آماده‌سازی هنری : | اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی |
| شناسه افزوده آماده‌سازی : | لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - شهرزاد قنبری (صفحه‌آرا) - زهرا ایمانی‌نصر، کبری اجابتی، رعنا فرج‌زاده دروئی، مریم جعفرعلیزاده، فریبا سیر، احمدرضا امینی، سیده شیوا شیخ‌الاسلامی (امور آماده‌سازی) |
| نشانی سازمان : | تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ |
| وبگاه : | www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir |
| ناشر : | شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹ |
| چاپخانه : | شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص» |
| سال انتشار و نوبت چاپ : | چاپ دوم ۱۳۹۶ |



امام خمینی (رحمة الله عليه)

فرزندان عزیزم، امید است با نشاط و خرمی درس‌هایتان را خوب بخوانید و در همان حال، به وظایف اسلامی که انسان‌ها را می‌سازد، عمل کنید و اخلاق خود را نیکو کنید و اطاعت و خدمت پدران و مادرانتان را غنیمت شمارید.



سخنی با دبیران ارجمند

بخش نخست: کلیات

- ۱
- ۲... مبانی برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی دوره اول متوسطه
- ۴... رویکردهای حاکم بر برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری فارسی دوره اول متوسطه
- ۷... اصول برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی دوره اول متوسطه
- ۱۳... اهداف برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی متوسطه اول پایه هشتم
- ۱۶... ساختار کتاب کلی فارسی هشتم
- ۱۸... ساختار و محتوا: بررسی ساختار کلی کتاب فارسی هشتم
- ۳۶... روش‌های یاددهی - یادگیری در برنامه درسی
- ۴۳... الگوی تدریس چیست؟
- ۴۷... عوامل مورد توجه در یادگیری
- ۴۹... ارزشیابی در برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری فارسی اول متوسطه
- ۵۳... گونه‌های ارزشیابی

بخش دوم: بررسی درس‌ها

- ۵۷
- ۵۹... - ستایش: به نام خدایی که جان آفرید
- ۶۱... فصل اول: زیبایی آفرینش
- ۶۲... درس ۱- پیش از اینها
- ۶۵... حکایت: به خدا چه بگویم؟
- ۶۶... درس ۲- خوب جهان را ببین، صورتگر ماهر
- ۷۰... روان‌خوانی: جوانه و سنگ

فصل دوم : شکفتن ۷۱

درس ۳- ارمغانِ ایران ۷۲

حکایت : همدلی و اتحاد ۷۴

درس ۴- سَفَرِ شکفتن ۷۵

شعرخوانی : شوق مهدی (عج) ۷۸

فصل آزاد : ادبیات بومی (۱) ۷۹

درس ۵- آزاد ۸۰

فصل سوم : سبکِ زندگی ۸۲

درس ۶- راه نیک بختی ۸۳

درس ۷- آداب نیکان ۹۱

حکایت : خودشناسی ۱۰۰

درس ۸- آزادگی ۱۰۱

روان خوانی : آقا مهدی ۱۰۴

فصل چهارم : نام‌ها و یادها ۱۰۵

درس ۹- نوجوان باهوش ۱۰۶

درس ۱۰- قلم سحرآمیز، دو نامه ۱۱۲

حکایت : نام خوشبو ۱۱۴

درس ۱۱- پرچم داران ۱۱۵

شعرخوانی : ای وطن من..... ۱۱۸

فصل پنجم : اسلام و انقلاب اسلامی..... ۱۱۹

درس ۱۲- شیر حق ۱۲۰

حکایت : إِنْ شَاءَ اللَّهُ ۱۲۳

درس ۱۳- ادبیات انقلاب ۱۲۴

درس ۱۴- یاد حسین (ع)..... ۱۳۴

روان خوانی : شوق آموختن..... ۱۳۷

فصل آزاد : ادبیات بومی (۲)..... ۱۳۸

درس ۱۵- آزاد ۱۳۸

فصل ششم : ادبیات جهان ۱۳۹

درس ۱۶- پرندۀ آزادی، کودکان سنگ ۱۴۰

درس ۱۷- راه خوشبختی..... ۱۴۴

روان خوانی : آن سوی پنجره ۱۴۶

نیایش..... ۱۴۷

فهرست منابع ۱۴۹



سخنی با دبیران ارجمند

والا نگشت هیچ کس و عالم نادیده مَر معلّم والا را

(ناصر خسرو)

ستایش خداوند پاک و مهربان را سزااست که به ما زمان و توان داد تا بتوانیم در پرتو مهر و نواختش، این کار را در جهت اهداف فرهنگی – تربیتی نظام آموزش و پرورش و با تأکید بر نقش تأثیرگذار معلّم و ارتقای خودباوری در فرایند یاددهی – یادگیری به پیش ببریم.

فارسی پایه هشتم با ساختار جدید (مهارت‌های خوانداری و مهارت‌های نوشتاری) از دید پیوستاری و برنامه‌ریزی تألیف کتاب‌های فارسی، دنباله همان زنجیره‌ای است که از پایه اول ابتدایی پدیدار گشت و پس از پیمودن فراز و فرودها و کسب تجربه‌ها، اکنون این چنین، رخ نموده است.

با استقلال یافتن «نگارش» و تألیف کتاب ویژه‌ای برای آن، از مهر سال ۱۳۹۳، مجال رویش دوباره درس نگارش و انشا فراهم می‌شود و در پی آن، فضای آفرینش و خلاقیت نیز در پهنه آموزش‌های مدرسی ما درخشان‌تر می‌شود و به پرورش ذوق و بالندگی استعدادها و تقویت تخیل، کمک بیشتری می‌کند. افزون بر این، آموزش املا، نگارش و انشا نیز به شیوه‌های علمی و جهت یافته، مبتنی بر محتوایی ساختمان‌دهنده صورت می‌گیرد.

کتاب راهنمای معلّم فارسی پایه هشتم، برای آشنایی بیشتر با مبانی برنامه و همسو کردن نگرش دبیران گرامی این درس با رویکردها و اهداف آموزشی – تربیتی سامان یافته است. قصد ما در این کتاب، فراهم کردن گنجینه‌ای از دانش نبوده است؛ بلکه خواسته‌ایم برای هر موضوع، دریچه‌ای به روی ذهن‌ها بگشاییم و باقی را به همت بلند شما همکاران عزیز بسپاریم؛ به همین روی، برخی درس‌ها را فراخ‌تر و برخی دیگر را به اشارت، بررسی کرده‌ایم؛ پس کتاب راهنمای معلّم، آغاز راهی است که پویه‌ها و باریک اندیشی‌ها و تلاش‌های پیگیر آموزشی شما آن را به فرجام درست و هنجارمند می‌رساند.

بر بنیاد آنچه گفته‌ایم، درنگ در زمینه‌های زیر، بایسته است :

— پیوستگی «مهارت‌های خوانداری و مهارت‌های نوشتاری» با کتاب‌های دوره ابتدایی
ایجاب می‌کند که معلمان گرامی از موضوع‌ها و مباحث مطرح شده در دوره پیشین، کاملاً آگاه
باشند.

— با توجه به اینکه رویکرد آموزشی کتاب، فعالیت‌محور و مشارکتی است، توصیه
می‌شود همکاران محترم با به‌کارگیری روش‌های پویا و فعال آموزشی همچون گفت‌وگو و
بحث گروهی، همیاری و قضاوت عملکرد و با ورود فعالانه دانش‌آموزان در فرایند یاددهی —
یادگیری، کلاس را سرزنده و با طراوت نگه دارند تا آموزش و یادگیری، پویا، پایا و ماندگار و
زرف‌تر صورت گیرد.

— در تألیف کتاب به‌ویژه در بخش دانش‌های زبانی و ادبی، اصل را بر «تدریج»، سیر
تکوینی و آموزش مرحله‌ای نهاده‌ایم. بنابراین، از گسترش مباحث و شرح غیر ضروری که به
انباشت دانش و خستگی و فرسایش ذهنی دانش‌آموزان می‌انجامد، باید پرهیز کرد؛ زیرا مباحث
نگارشی، دستوری و ادبی در سال‌های بعد، فربه‌تر و کامل‌تر بیان خواهد شد؛ بنابراین، در
آموزش باید اندازه نگاه داشت و به ساختار کتاب پای‌بند بود که «این به ظاهر نقص، تدریج —
آوری است».

کتاب فارسی هشتم از نظر تعداد فصل‌ها، درس‌ها و عنوان فعالیت‌ها همانند کتاب
فارسی هفتم است. این کتاب با ستایش آغاز می‌شود و با نیایش به پایان می‌رسد. در پایان هر
فصل، به صورت یک در میان متون «روان خوانی» یا «شعر خوانی» قرار گرفته است و در بین
درس‌ها حکایت‌ها آمده‌اند.

در فصل نخست، «زیبایی آفرینش» دو درس آمده است که تصویری از خلقت بی‌مانند
خداوند را با علم و آگاهی در پهنه آموزش رسمی پیوند می‌دهد.

فصل دوم، «شکفتن» دو درس دارد که دانش‌آموز را با تاریخ و فرهنگ ایران زمین و
نیز با ویژگی‌های دوره نوجوانی آشنا می‌کند.

دروس سه‌گانه فصل سوم «سبک زندگی» جلوه‌های اخلاق و تأثیر آن را در زندگی بیان
می‌کند و هنجارها و آداب بهتر زیستن را بر پایه فرهنگ این سرزمین نشان می‌دهد.

در فصل چهارم، «نام‌ها و یادها»، دانش‌آموزان طی سه درس با برخی از شخصیت‌های بزرگ و نام‌آشنا و شیوه زندگی و رفتار آنان آشنا می‌شوند.

پنجمین فصل، به نام «اسلام و انقلاب اسلامی» است که سه درس دارد. در این درس‌ها، دانش‌آموزان با برخی از ویژگی‌های شخصیت‌های برجسته و تاریخی جهان اسلام آشنا می‌شوند و به تأثیر انقلاب اسلامی در پهنه زبان و ادبیات و بنیادهای فکری و اجتماعی جامعه، پی می‌برند.

آخرین فصل، «ادبیات جهان» (فصل ششم) با دو درس، نمونه‌هایی از ادبیات جهان را فرا روی دانش‌آموزان قرار می‌دهد تا آفاق فکری و ادبی آنها را گسترش دهد و زمینه لازم را برای آشنایی با ادبیات جهان و مقایسه آن با ادبیات ایران فراهم نماید.

در فصل آزاد، «ادبیات بومی» فرصتی فراهم آمده است تا دانش‌آموزان، با نظارت و راهنمایی شما دبیران گرامی، احساسات و علایق ملی و منطقه‌ای خود را نسبت به زبان، گویش و همه ویژگی‌های فرهنگ بومی، آشکار کنند. این موضوع در دو بخش، سازماندهی شده است. در بخش پیوست‌ها، شش قسمت دیده می‌شود. نخستین قسمت «واژه نامه» است که واژه‌های دشوار درس را بر اساس نظام الفبایی توضیح می‌دهد. این بخش، دانش‌آموزان را برای بهره‌گیری از فرهنگ لغات آماده می‌کند. بخش «اعلام» به سه قسمت: اشخاص، آثار و مکان‌ها تقسیم می‌شود که آشنایی با شخصیت‌های مطرح شده در کتاب، آثار علمی و ادبی آنها و مکان‌های موجود را امکان‌پذیر می‌سازد.

فهرست کتاب‌های مناسب، فرصتی مغتنم برای گسترش فرهنگ مطالعه، تقویت روحیه کتاب‌خوانی و عرضه کتاب‌هایی برای تعمیق مباحث و محتوای علمی و آموزشی کتاب است. آخرین قسمت کتاب نیز معرفی فهرست منابعی است که در تدوین متن‌های درسی از آنها بهره گرفته شده است.

سخن آخر را به مثنوی معنوی مولانا جلال‌الدین محمد(ره) وا می‌گذاریم :

| | |
|------------------------------|---------------------------|
| «این همه گفتیم لیک اندر بسیج | بی عنایات خدا هیچیم هیچ |
| بی عنایات حق و خاصان حق | گر ملک باشد، سیاهستش ورق» |

گروه زبان و ادب فارسی دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه‌نظری